

LEBRIS

We know
books

MATT HAIG
CUM SĂ
OPREȘTI
TIMPUL

Ediția a II-a adăugită

Traducere din limba engleză

MONICA ȘERBAN

NEMIRA

Cuprins

PARTEA ÎNTÂI. Viața printre musculițele efemere	9
PARTEA A DOUA. Un bărbat în America	83
PARTEA A TREIA. Rose.....	129
PARTEA A PATRA. Pianistul.....	209
PARTEA A CINCEA. Întoarcerea	283
Călătoria uitată a lui Tom Hazard.....	351
<i>Mulțumiri</i>	357

Mă gândesc adesea la ce mi-a spus Hendrich acum mai bine de un secol, în apartamentul lui din New York.

— Prima regulă e să nu te îndrăgostești, m-a sfătuit el. Mai sunt și alte reguli, dar aceasta e principala. Nu te îndrăgostești. Nu iubești. Nu visezi cu ochii deschiși la amoruri. Dacă nu te abați de la regulă, te vei descurca.

M-am uitat prin rotocoalele de fum ale trabucului spre Central Park, unde copacii zăceau smulși din rădăcini de uragan.

— Mă îndoiesc că voi mai iubi vreodată, am zis eu.

Hendrich a zâmbit, așa cum numai diavolul e în stare.

— Bine. Ai voie, desigur, să faci o pasiune pentru mâncare, muzică, șampanie și rarele după-amiezi însorite de octombrie. Să iubești cascadele și mirosul cărților vechi, dar dragostea pentru oameni e interzisă. Mă auzi? Să nu te atașezi de oameni și încearcă să simți cât mai puțin pentru cei pe care îi întâlnești! Altfel, îți vei pierde mințile încetul cu încetul...

LIBRIS

We know
books

PARTEA ÎNTÂI

Viața printre musculițele efemere

Sunt bătrân.

E primul lucru pe care trebuie să ți-l spun. Primul lucru pe care, cel mai probabil, nu-l vei crede. Dacă m-ai vedea, ai crede pesemne că am în jur de patruzeci de ani, dar te-ai înșela profund.

Sunt bătrân. Bătrân așa cum pot fi numai un copac, o scoică quahog sau o pictură renașentistă.

Să-ți dau un indiciu. M-am născut acum mai bine de patru sute de ani, pe 3 martie 1581, în odaia părinților mei, la etajul al treilea al unui mic castel francez, care era casa mea. Aparent, a fost o zi caldă pentru vremea aceea a anului și mama a rugat-o pe moașă să deschidă toate ferestrele.

— Dumnezeu ți-a zâmbit, a spus mama.

Deși ar fi putut adăuga, cred, că – dacă EL ar exista – zâmbetul LUI s-a transformat rapid într-o încruntătură și așa a rămas de-atunci.

Mama a murit demult. Eu, pe de altă parte, nu.

Vezi tu, am o problemă medicală.

O vreme m-am gândit la ea ca la o boală, dar „boală“ nu e chiar cuvântul corect. Boala sugerează o stare de rău și de degradare. Să spunem mai bine că am o problemă medicală. Una rară, dar nu unică. Una de care nimeni nu știe până n-o are.

Nu se pomenește de ea în niciun jurnal medical. Și nici nu are un nume oficial. Primul medic respectat care i-a dat așa ceva, cândva prin anii 1890, i-a spus „anageria“, rostit cu un „g“ moale, dar, din motive ce vor deveni clare mai târziu, nu a ajuns niciodată la urechile publicului larg.

Problema medicală apare la pubertate. După aceea nu se mai întâmplă mare lucru. Inițial, cei care suferă de așa ceva nu observă. În definitiv, oamenii se trezesc zilnic și văd în oglindă același chip pe care l-au zărit și cu o zi în urmă. Zi după zi, săptămână după săptămână, lună după lună, oamenii se schimbă în feluri abia perceptibile.

Dar, pe măsură ce trece timpul, la zilele de naștere sau la alte sărbători anuale, ceilalți încep să bage de seamă că nu îmbătrânești deloc.

Adevărul e că totuși individul nu încetează să îmbătrânească. Înaintez și eu în vârstă, ca toată lumea. Doar că mai încet. Viteza de îmbătrânire printre suferinzii de anageria fluctuează puțin, dar, în general, proporția e de 1:15. Uneori, înseamnă 1 an la 13 sau 14 ani ai celorlalți, dar în cazul meu e 1 la 15.

Așadar, nu suntem nemuritori. Minte și corpul nostru nu sunt în stază. Doar că, potrivit celor mai recente descoperiri științifice, diverse aspecte ale procesului de îmbătrânire, precum degenerarea moleculară, legăturile încrucișate dintre celulele unui țesut, mutațiile celulare și moleculare (cea mai semnificativă incluzând ADN-ul nuclear), implică o perioadă diferită.

Părul îmi va albi. Posibil să chelesc. Osteoartrita și pierderea auzului sunt probabile. Ochii mei vor suferi și ei la un moment dat de prezbitismul cauzat de vârsta înaintată. Într-un târziu, îmi voi pierde masa musculară și mobilitatea.

Partea bună a anageriei este că de cele mai multe ori îți asigură un sistem imunitar puternic, protejându-te de multe infecții virale și bacteriene (dar nu de toate), însă după un timp și acesta începe să

slăbească. Nu țin neapărat să te plictisesc cu teoriile științifice, dar se pare că măduva noastră osoasă produce mai multe celule stem hematopoietice – cele din care apar celulele sangvine albe – la tinerețe, deși e important să subliniez că ele nu ne apără de răni sau subnutriție și nici nu durează foarte mult.

Așa că nu mă considera un vampir sexy, înghețat pe veci în perioada lui de maximă virilitate. Deși trebuie să recunosc că ai senzația că ești înghețat pe veci când, potrivit înfățișării tale, între moartea lui Napoleon și aventura primului om pe Lună a trecut numai un deceniu.

Unul dintre motivele pentru care oamenii nu știu despre noi este că majoritatea nu sunt pregătiți să creadă așa ceva.

Ființele umane, de regulă, pur și simplu nu acceptă lucruri care nu se potrivesc cu viziunea lor asupra lumii. Aș putea spune cu dezinvoltură: „Am 439 de ani“. Dar răspunsul ar fi de obicei: „Ești nebun?“ Alternativ: „Și nu ești mort?“

Un alt motiv pentru care oamenii nu știu de noi este că suntem protejați. De un fel de organizație. Oricine descoperă secretul nostru și crede în el descoperă că viața lui scurtă devine și mai scurtă. Așadar, pericolul nu apare doar din direcția oamenilor obișnuiți.

Ci și din interior.

Sri Lanka, acum trei săptămâni

Chandrika Seneviratne stătea sub un copac, la umbră, la vreo sută de metri de partea din spate a templului. Furnicile i se târau pe chipul ridat. Ținea ochii închiși. Am auzit un foșnet în frunzele de deasupra și, când m-am uitat în sus, am observat o maimuță care se holba la mine cu ochi critici.

Îl rugasem pe conducătorul tuk-tukului să mă ducă la templu ca să văd maimuțele. Îmi povestise că tipul ăsta roșcat-marونی, aproape fără păr pe față, se numește maimuța-roșie.

— E pe cale de dispariție, îmi spusese omul. N-au mai rămas multe. Aici e locul lor.

Animalul a sărit într-o parte și a dispărut printre frunze.

Am atins mâna femeii. Era rece. Am bănuț că zăcuse aici, neștiută de nimeni, cam o zi. I-am luat mâna și m-am trezit vărsând lacrimi. Emoțiile se dovedeau prea puternice ca să le țin în frâu. Un val tot mai mare de regret, ușurare, tristețe și spaimă. Sufeream că Chandrika nu se află lângă mine să-mi răspundă la întrebări. Dar m-am simțit și ușurat că nu trebuia s-o ucid. Știam că trebuia să moară.

Ușurarea s-a transformat în altceva. Posibil din cauza stresului, a soarelui sau a hopperului cu ou de la micul dejun, m-am trezit vomitând. În momentul acela, totul mi-a fost clar. *Nu mai pot face asta.*

La templu nu aveau telefon, așa că m-am întors la hotelul din vechiul oraș Galle, unde, apărut de pânza împotriva țânțarilor, lipicioasă

din pricina căldurii, privind absent ventilatorul lent și inutil din tavan, am așteptat înainte să-l sun pe Hendrich.

— Ai făcut ce trebuia să faci? m-a întrebat el.

— Da, am răspuns, deși adevărul era undeva la mijloc.

La urma urmei, el rezultatul îl ceruse.

— E moartă.

Apoi am întrebat ce întreb întotdeauna:

— Ați găsit-o?

— Nu, a răspuns el ca de obicei. N-am găsit-o. Nu încă.

„Încă“. Acesta cuvânt te putea ține prizonier zeci de ani. Doar că de data asta aveam o nouă convingere.

— Acum, Hendrich, te rog. Îmi doresc o viață obișnuită. Nu mai vreau să fac asta.

— Trebuie să te văd. A trecut prea mult timp, a oftat el din toți rărunchii.

Los Angeles, acum două săptămâni

Hendrich se întorsese la Los Angeles. Nu mai locuise aici din anii 1920 și credea că nu mai e niciun pericol. Nu mai trăia nimeni dintre cei care l-ar fi putut recunoaște. Avea o casă mare în Brentwood, care era sediu central pentru Societatea Albatros. Brentwood i se potrivea de minune. Un cartier cu case mari, înmiresmate de mușcate, ascunse în spatele gardurilor, al zidurilor și al tufișurilor înalte, unde nu trecea nimeni pe străzi, iar copacii arătau perfect, aproape sterili.

Am rămas șocat când l-am văzut pe Hendrich într-un șezlong, cu laptopul pe un genunchi, lângă piscina grandioasă. După cum mă așteptam, arăta în mare parte la fel, dar schimbările din înfățișarea lui m-au izbit totuși. Părea *mai tânăr!* Încă purtând semnele bătrâneții și chinuit de artrită, dar mai bine decât acum un secol.

— Salut, Hendrich! am spus eu. Arăți bine.

A încuviințat, de parcă nu ar fi aflat nicio noutate:

— Botox. Și un lifting la sprâncene.

Nici măcar nu glumea. În viața asta era chirurg plastician. Povestea pentru ochii lumii zice că, după ce se pensionase, se mutase de la Miami la Los Angeles. Așa putea evita probleme cauzate de foștii săi clienți locali. Acum îl chema Harry Silverman. („Silverman. Nu-ți place? Pare un nume de supererou care îmbătrânește. Și cam asta și sunt, nu?“)

M-am întins pe un șezlong. Menajera lui, Rosella, a venit cu două smoothy-uri de culoarea apusului de soare. M-am uitat la mâinile lui.

Îmbătrânite. Pete de la ficat, piele zbârcită și vene indigou. Chipurile mințeau mai ușor decât mâinile.

— Cătină. E o nebunie. Are un gust scârbos. Încearcă!

Ce mă uimea la Hendrich era socoteala pe care o ținea în privința tuturor vieților sale. Așa procedase dintotdeauna, cred. Cu siguranță încă din anii 1890. Cu câteva secole în urmă, când vindea lalele, probabil făcuse la fel. Ciudat! Deși mai bătrân decât oricare dintre noi, era mereu la curent cu tot ce definește spiritul epocii.

— Ideea e, a continuat el, că în California singura modalitate prin care poți arăta că îmbătrânești este să arăți că întinerești. Dacă îți lași fruntea neatinsă după ce treci de 40 de ani, oamenii intră la bănuieli.

Mi-a povestit că trăise în Santa Barbara vreo doi ani, dar se plictisise.

— În Santa Barbara e plăcut. E raiul pe pământ, cu un trafic mai intens. Însă în rai nu se întâmplă niciodată nimic. Aveam o locuință sus, pe dealuri. Savuram un pahar cu vin în fiecare seară, la crama locală. Dar îmi pierdem mințile. Făceam atacuri de panică. Am trăit peste șapte secole fără să sufăr de așa ceva. Am fost martor la războaie și la revoluții. Toate bune și frumoase. Dar, când am ajuns în Santa Barbara, am început să mă trezesc în vila mea spațioasă cu inima bătând să-mi sară din piept și simțindu-mă prizonier în propria piele. Los Angeles, însă, e altceva. Los Angeles m-a calmat imediat, îți jur...

— Trebuie să fie grozav să fii calm.

M-a studiat câteva clipe, de parcă aș fi fost o operă de artă cu o semnificație ascunsă.

— Ce s-a întâmplat, Tom? Ți-a fost dor de mine?

— Cam așa ceva.

— Care-i treaba? Atât de rea a fost Islanda?

Locuisem în Islanda opt ani, înainte de misiunea din Sri Lanka.

— M-am simțit singur.

— Dar am crezut că, după perioada din Toronto, vrei să fii singur. Mi-ai spus că singurătatea adevărată e cea în care oamenii te înconjoară. Și, în plus, chiar asta suntem, Tom. Niște singuratici.

Am tras adânc aer în piept, pregătindu-mă pentru dificultatea momentului următor.

— Nu mai vreau să fiu așa. Vreau să mă retrag.

Nicio reacție spectaculoasă din partea lui. Nici măcar n-a clipit. M-am uitat la mâinile lui zbârcite și la degetele lui umflate.

— Nimeni *nu se retrage*, Tom. Știi asta. Ești un albatros. Nu o musculiță efemeră. Ești un albatros.

Explicația numelor era simplă: pe vremuri se credea că albatroșii sunt creaturi care trăiesc mult. În realitate, nu trăiesc decât vreo șaiszeci de ani. Considerabil mai puțin decât, să zicem, rechinul-boreal, care poate ajunge la patru sute de ani, sau scoica quahong, căreia oamenii de știință îi spun Ming, fiindcă s-a născut în timpul dinastiei Ming, acum peste cinci sute de ani. În orice caz, noi eram albatroși. Pe scurt, „alba”. Orice altă ființă umană de pe pământ era considerată o musculiță efemeră. Numită așa din pricina scurtei existențe a acestor insecte acvatice, al căror ciclu de viață durează o zi, iar în cazul unor subspecii, cinci minute.

Hendrich n-a vorbit niciodată despre ființele umane obișnuite altfel decât ca despre niște musculițe efemere. Deși mi se părea incredibil de caraghioasă, terminologia folosită lui mi-o însușisem pe deplin.

Albatroși. Musculițe efemere. Ce prostie!

Pentru vârsta și inteligența lui, Hendrich era complet imatur. Un copil. Un copil uluitor de bătrân.

Asta era deprimant când cunoșteai alți albatroși. Îți dădeai seama că nu eram deloc speciali. Nu eram supereroi. Eram *bătrâni*. Atâta tot. Iar în cazuri precum ale lui Hendrich, chiar nu mai conta câți ani, câte decenii ori câte secole trecuseră, pentru că trăiai permanent în limitele

personalității tale. Nicio expansiune a timpului sau a spațiului nu putea schimba asta. Nu reușeai niciodată să scapi de tine însuși.

— Sincer să fiu, mi se pare lipsă de respect, mi-a zis. După tot ce am făcut pentru tine.

— Sunt recunoscător pentru tot ce ai făcut pentru mine... am rostit ezitând.

Ce făcuse el pentru mine, mai exact? Lucrul pe care mi-l promisese nu apăruse.

— Îți dai seama *cum* funcționează lumea modernă, Tom? Nu mai e ca pe vremuri. Nu poți să-ți schimbi adresa și să-ți adaugi numele în registrul parohiei. Știi cât a trebuit să plătesc ca să vă garantez siguranța ție și celorlalți membri?

— Păi, atunci, vei face economii de pe urma mea.

— Întotdeauna am fost clar. E o stradă cu un singur sens...

— O stradă cu un singur sens, pe care n-am cerut niciodată să merg.

A supt din pai și s-a strâmbat când a simțit gustul băuturii.

— Adică viața însăși, nu? Ascultă, puștiule...

— Nu mai sunt puști de mult.

— Ai făcut o alegere. Tu ai ales să-l vezi pe doctorul Hutchinson...

— Și nu aș fi ales așa nici în ruptul capului, dacă aș fi știut ce se va întâmpla cu el.

Făcuse cerculețe cu paiul până atunci, dar a lăsat paharul pe măsura de lângă el ca să-și ia suplimentul cu glucozamină pentru artrită.

— Atunci, ar trebui să pun pe cineva să-ți taie beregata.

A izbucnit în râsul lui răgușit, care voia să spună că e o glumă. Dar nu era. Normal că nu era.

— Îți propun un târg, un compromis. Îți ofer exact viața pe care o vrei, oricare ar fi ea, dar o dată la opt ani, ca de obicei, vei primi un telefon și, înainte să-ți alegi următoarea identitate, îți voi cere să faci ceva.

Mai auzisem asta și înainte, desigur. Deși „viața pe care o vrei“ nu însemnase niciodată exact asta. Îmi dădea o mulțime de sugestii, iar eu alegeam una. Așa că și răspunsul meu i-a fost mai mult decât familiar.